

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Renata Sekinda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 września 2014 r. w S.

sprawy I. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

przy udziale A. B. L.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania I. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 12 marca 2012 roku nr 609.3.W/11

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza brak podstaw do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. B. L. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia u I. A. w okresie od października 2008 roku do września 2010 roku;

II. przyznaje K. H. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem wynagrodzenia za pełnienie obowiązków kuratora.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2012 roku nr 609.3.W/11 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie **A.B.L.**, podlegającego ubezpieczeniom jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...)I. A. wynosi w październiku 2008 r. – 4230 zł, w listopadzie 2008 r. – 3700 zł, w grudniu 2008 r. – 2610 zł, w styczniu 2009 r. 3240 zł, w lutym 2009 r. – 1620 zł, w marcu 2009 r. – 3645 zł, w kwietniu 2009 r. 2430 zł, w maju 2009 r. – 2855 zł, w czerwcu 2009 r. – 1845 zł, w lipcu 2009 r. – 720 zł, w sierpniu 2009 r. - 0,00 zł, we wrześniu 2009 r. – 2050 zł, w październiku 2009 r. – 4550 zł, w listopadzie 2009 r. – 4035 zł, w grudniu 2009 r. - 3200 zł, w kolejnych miesiącach od stycznia 2010 r. do września 2009 r. - po 0,00 zł. Organ rentowy ustalił także odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w dniu 8 grudnia 2011 r. organ rentowy wydał decyzję nr (...)I. A. stwierdzającą, że zainteresowany jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...)I. A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu,

rentowym i wypadkowemu okresie od 1 października 2008 r. do 30 września 2009 r. oraz od 1 października 2009 r. do 30 września 2010 r.

Z powyższą decyzją nie zgodziła się I. A., która w odwołaniu wniosła o jej uchylenie oraz ustalenie, że zainteresowany jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o dzieło nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie wskazanym w zaskarżonych decyzjach. Dodatkowo wniosła o przyznanie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu powołała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i poglądy doktryny, zwracając uwagę że istotą umowy zawartej z zainteresowanym było osiągnięcie przez niego określonego rezultatu, który został w sposób precyzyjny i przejrzysty wskazany w treści umowy. Dodatkowo wskazała, że złożyła odwołanie od decyzji stwierdzającej, że zainteresowany jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 1 października 2008 r. do 30 września 2009 r. oraz od 1 października 2009 r. do 30 września 2010 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wskazała natomiast, iż decyzja ustalająca, że zainteresowany podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. jest prawomocna.

Zainteresowany A. B. L. nie zajął osobiście stanowiska w niniejszej sprawie, bowiem w jej toku okazało się, że nie jest znane miejsce jego aktualnego pobytu. Na wniosek odwołującej, zarządzeniem z dnia 30 czerwca 2014 r. ustanowiono jednak dla niego kuratora w osobie pracownicy Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – K. H..

W piśmie procesowym z dnia 22 lipca 2014 r. kurator poparła wykładnię przepisów i ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania zaskarżonej decyzji oraz argumentację przedstawioną przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie. W związku z powyższym wniosła o oddalenie odwołania w całości.

W toku procesu pełnomocnik organu rentowego ostatecznie przyznała, że I. A. złożyła w terminie odwołanie od decyzji ustalającej, że zainteresowany podlega ubezpieczeniom społecznym. Do akt niniejszej sprawy nadesłała także – w dniu 9 września 2014r. - odpowiedź na odwołanie od decyzji z 8 grudnia 2011r.

Zarządzeniem Przewodniczącej z dnia 10 września 2014r. (k. 124) wyłączono sprawę w zakresie decyzji z 8 grudnia 2011r. do odrębnego postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

I. A. m.in. w latach 2008-2009 w ramach działalności gospodarczej prowadziła w S. szkołę języka hiszpańskiego pod nazwą (...). W dniu 1 października 2008r., jako przedstawicielka tej szkoły zawarła z A. L. pisemną umowę, zatytułowaną „umowa o dzieło dydaktyczne i przeniesienie praw autorskich” (nr (...)).

W § 1 ust. 1 umowy wskazano, że „Zamawiający powierza wykonanie, a Autor zobowiązuje się wykonać dzieło, którego treścią jest:

a) opracowanie autorskiego programu zajęć dydaktycznych, którego wdrożenie ma na celu osiągnięcie przez słuchaczy kolejnych poziomów kompetencji językowych określonych przez Radę Europy oraz przygotowanie do certyfikatów (...).

b) opracowanie i udostępnienie, określonym przez zamawiającego osobom, nowych materiałów dydaktycznych i szkoleniowych w zakresie objętym programem tych zajęć,

c) opracowanie tematów i zadań testów oraz egzaminów i przeprowadzanie ich według wskazówek zamawiającego,

d) przygotowanie i przeprowadzenie zajęć dydaktycznych w zakresie nauczania języka hiszpańskiego z elementami kulturoznawczymi i realizowanymi, zgodnie z programem i przyjętym przez zamawiającego celem,

e) zrealizowanie indywidualnych ćwiczeń i dodatkowych konsultacji merytorycznych dotyczących tych zajęć według oryginalnych metod opracowanych przez autora, zgodnych z programem szkoły a zaoprobowanych przez zamawiającego,

f) dokonanie ocen i recenzji prac pisemnych osób określonych przez zamawiającego,

g) uczestniczenie w przeprowadzanych przez zamawiającego egzaminach wewnętrznych oraz egzaminach oficjalnych w ramach działalności placówki jako ośrodka (...), w zakresie wyznaczonym przez zamawiającego.”

W ust. 2 wskazano, że autor zobowiązuje się przenieść na zamawiającego, w sposób określony niniejszą umową, przysługujące mu do dzieła autorskie prawa majątkowe.

W § 3 ust. 1 wskazano, że rozpoczęcie dzieła powinno nastąpić dnia 1.10.2008 r. W § 5 strony ustaliły ostateczny termin na wykonanie dzieła na dzień 30 września 2009 r.

W § 9 strony uzgodniły wysokość wynagrodzenia, na kwotę 40,00 PLN w okresie stażu, tj. w pierwszym miesiącu obowiązywania umowy oraz po jego upływie 45,00 PLN za każdą zrealizowaną godzinę dydaktyczną.

Kolejną umowę strony zawarły w dniu 1.10.2009 r. (nr (...)). Jej postanowienia pozostały bez zmian w porównaniu do wcześniejszej umowy, z tym że strony uzgodniły termin wykonania dzieła na okres do 30 września 2010 r., a wysokość wynagrodzenia na kwotę 45,00 PLN za każdą zrealizowaną godzinę dydaktyczną oraz 500,00 PLN miesięcznie za prace w ramach autorskiego programu literatury tworzonego na bazie księgozbioru.

Zainteresowany za wykonanie umów wystawił rachunki opiewające na następujące kwoty: w październiku 2008 r. – 4230 zł, w listopadzie 2008 r. – 3700 zł, w grudniu 2008 r. – 2610 zł, w styczniu 2009 r. 3240 zł, w lutym 2009 r. – 1620 zł, w marcu 2009 r. – 3645 zł, w kwietniu 2009 r. 2430 zł, w maju 2009 r. – 2855 zł, w czerwcu 2009 r. – 1845 zł, w lipcu 2009 r. – 720 zł, w sierpniu 2009r. - 0,00 zł, we wrześniu 2009 r. – 2050 zł, w październiku 2009 r. – 4550 zł, w listopadzie 2009 r. – 4035 zł, w grudniu 2009 r. - 3200 zł. Należności wynikające z rachunków zostały mu wypłacone.

Dowody:

- umowa z 1.10.2008 r. – k. 105-107 akt kontroli ZUS;

- umowa z 1.10.2009 r. – k. 117-119 akt kontroli ZUS;

- rachunki i potwierdzenia wykonania przelewów – k. 109-114 akt kontroli ZUS.

I. A. nie zgłosiła zainteresowanego do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych oraz wypadkowego.

Niesporne.

Decyzją z dnia 8.12.2011 r. nr (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.stwierdził, że A. L.jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...)I. A.podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 1 października 2008 r. do 30 września 2009 r. oraz od 1 października 2009 r. do 30 września 2010 r. Jednocześnie decyzją nr (...)3.FGŚP/11 stwierdzono, że płatniczka jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za te okresy, zaś decyzją nr (...)decyzją nr (...) - że płatniczka jest zobowiązana także do opłacania składek na Fundusz Pracy za te okresy

Powyższe decyzje są nieprawomocne. P. w dniu 5 stycznia 2012 r. złożyła bowiem od nich odwołania, które do dnia dzisiejszego nie zostały przez organ rentowy przekazane do sądu (kopię odwołania, opatrzoną prezentatą organu

rentowego, złożyła wyłącznie płatniczka). W dniu 9 września 2014 r. pełnomocnik organu rentowego złożyła natomiast w sądzie odpowiedź na odwołania od powyższych decyzji.

Niesporne, a nadto dowody:

- decyzja nr (...)z 8.12.2011 r. - w aktach kontroli ZUS;
- decyzja nr (...)z 8.12.2011 r. - w aktach kontroli ZUS;
- decyzja nr(...)z 8.12.2011 r. - w aktach kontroli ZUS;
- odwołanie – k. 71 akt sprawy;
- pismo organu rentowego z 4.09.2014 r. – k. 111 akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie, oceniane według stanu z daty zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.) okazało się uzasadnione.

Na wstępie należy wyraźnie zaznaczyć, że w niniejszym postępowaniu sąd nie znalazł podstaw do merytorycznego rozpoznania sprawy poprzez zbadanie zasadności twierdzeń organu rentowego, iż zainteresowany podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy wykonywanej na rzecz płatniczki składek I. A.. W toku niniejszego postępowania sąd nie badał więc charakteru prawnego umów, jakie w okresach objętych zaskarżoną decyzją łączyły odwołującą z zainteresowanym.

Wymaga podkreślenia, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznaczony jest treścią decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Kontroli sądu, zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym podlega więc nie „sprawa” jako taka, lecz sprawa w zakresie, w jakim rozpoznał ją organ rentowy, konkretną decyzją od której wniesiono odwołanie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286). Zakres kognicji sądu wyznaczała zaś w niniejszej sprawie decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 marca 2012r., którą ustalono wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zainteresowanego A. B. L. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia u I. A. w okresie od października 2008 r. do września 2010r., a nie wydana wcześniej decyzja z dnia 8 grudnia 2011 r., stwierdzająca podleganie zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia u płatnika składek w okresach od 1.10.2008 r. do 30.09.2009 r. oraz od 1.10.2009 r. do 30.09.2010 r. Kwestie dotyczące prawidłowości rozstrzygnięcia zawartego w decyzji z dnia 8.12.2011 r. będą przedmiotem odrębnego postępowania (w związku ze złożonym przez płatniczkę odwołaniem, nieprzekazanym zresztą dotąd formalnie przez ZUS O/ S. do sądu).

Tym samym w niniejszym postępowaniu zadaniem sądu było wyłącznie zbadanie, czy w dacie wydania objętej niniejszym procesem decyzji, tj. w dniu 12 marca 2012 r., istniały podstawy do ustalenia przez organ rentowy wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia A. B. L. jako osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia u I. A. w okresie od października 2008 r. do września 2010 r.

W ocenie sądu w dacie wydania zaskarżonej decyzji takich podstaw nie było. Skoro bowiem, jak wskazano wyżej, decyzja ZUS O/S. z dnia 8 grudnia 2011 r. jest nieprawomocna, nie zostało dotychczas przesądzone, czy faktycznie zainteresowany podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatniczki składek w okresie od 1.10.2008 r. do 30.09.2009 r. oraz od 1.10.2009 r. do 30.09.2010 r. Wydanie zaskarżonej w niniejszym procesie decyzji było więc zdecydowanie przedwcześnie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji, jeżeli płatnik składek nie złoży w terminie deklaracji rozliczeniowej, nie będąc z tego obowiązku zwolniony, Zakład dokonuje wymiaru składek z urzędu w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej, bez uwzględnienia wypłaconych zasiłków oraz zasiłków

rodziny i pielęgnacyjnych, zawiadamiając o tym płatnika. W przepisie tym określono więc sposób postępowania w przypadku, gdy płatnik składek w przewidzianym prawem terminie nie złożył deklaracji rozliczeniowej, przewidując, że w takiej sytuacji organ rentowy jest uprawniony do wymierzenia składek z urzędu w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA. Powyższe dotyczy jednak tylko płatnika składek, który miał obowiązek złożenia deklaracji rozliczeniowej za dany miesiąc. Obowiązek opłacenia składek przez płatnika może być niesporny (płatnik sam dokonał zgłoszenia osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu albo wprawdzie takiego zgłoszenia nie dokonał, jednak zawarł z kimś umowę, skutkującą – w sposób niebudzący wątpliwości i jednoznaczny – powstaniem obowiązku ubezpieczenia) lub sporny, gdy płatnik składek twierdzi, że obowiązek ubezpieczeniowy nie powstał. W tej drugiej sytuacji obowiązek złożenia deklaracji rozliczeniowych ciąży jednak na płatniku dopiero po wydaniu przez organ rentowy i uprawomocnieniu się decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniom społecznym.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, trzeba więc jeszcze raz wskazać, iż na dzień wydawania zaskarżonej decyzji nie zostało ostatecznie i prawomocnie rozstrzygnięte to, czy I. A. jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanego z tytułu wykonywania przez niego pracy na podstawie umowy zlecenia w okresie od października 2008 r. do września 2010 r. W tej sytuacji nie można było więc też przyjąć, aby w dacie wydania zaskarżonej decyzji na odwołującej ciążył obowiązek złożenia deklaracji rozliczeniowych, a co za tym idzie – określania w nich wysokości podstawy wymiaru składek w związku z zatrudnianiem A. B. L.. Co za tym idzie, organ rentowy nie miał jeszcze podstaw, by samodzielnie, niejako w zastępstwie płatniczki, określić wysokość podstawy wymiaru tychże składek (identyczny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 4 kwietnia 2013r., sygn. akt III AUa 32/13; stanowisko i twierdzenia wyrażone w tym orzeczeniu sąd orzekający w niniejszej sprawie w całości podziela).

W powyższej sytuacji koniecznym stało się wyeliminowanie zaskarżonej decyzji z obrotu prawnego. Ponieważ przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują jednak w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych możliwości uchylecia przez sąd I instancji decyzji organu rentowego, wydanie takiego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie nie było możliwe. Mając na uwadze powyższe, sąd orzekający w niniejszej sprawie zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w sentencji wyroku, uznając że jako wadliwa powinna zostać ona wyeliminowana z obrotu prawnego. W ocenie sądu zmiana decyzji poprzez uwzględnienie odwołania przywróci bowiem stan istniejący przed jej wydaniem, nie zamykając zarazem organowi rentowemu drogi do ewentualnego wydania w przyszłości (po ewentualnym uprawomocnieniu się decyzji stwierdzającej podleganie przez zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym i niezłożeniu przez płatniczkę w terminie deklaracji rozliczeniowych) kolejnej decyzji ustalającej wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (wydanie takiej decyzji będzie, zdaniem sądu, dopuszczalne w świetle treści przepisu art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Mając powyższe na uwadze, działając w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I. sentencji.

Na zakończenie trzeba też wskazać, iż w ocenie sądu nie było podstaw do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie do czasu rozstrzygnięcia sprawy z odwołania I. A. od decyzji z dnia 8 grudnia 2011 r., stwierdzającej podleganie zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym. Zawieszenie postępowania byłoby celowe bowiem wyłącznie w sytuacji, w której sąd uznałby, że dopuszczalne jest wydanie decyzji ustalającej wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przed prawomocnym ustaleniem obowiązku podlegania takim ubezpieczeniom. Tylko w takiej bowiem sytuacji wynik drugiego z postępowań miałby wpływ na wynik niniejszego procesu (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.). Skoro jednak, jak wywiedziono i uzasadniono wyżej, sąd stoi na innym stanowisku, rozważanie możliwości zawieszenia postępowania uznano za bezcelowe.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie II. na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej i w zw. z § 4 ust. 1 i w zw. z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348). Stosownie do treści § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków

poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, zwanego dalej "kuratorem", nie może przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności adwokackie, a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny, przepisami określającymi opłaty za czynności radców prawnych. Wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w przepisach, o których mowa w ust. 1, ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. Stosownie do treści § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego stawki minimalne wynoszą 60 zł. W niniejszej sprawie zainteresowany reprezentowany był przez kuratora. Należne mu wynagrodzenie zasądzono w punkcie II. wyroku.